

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЇ ТА МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

До захисту допустити: Завідувач
кафедри

(підпис) (ПІБ завідувача кафедри)

«_____» _____ 20__ р.

**«ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА
ВИРОБНИЦТВО НОВИННОГО КОНТЕНТУ»**

Кваліфікаційна робота
здобувача вищої освіти першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми
«Журналістика та соціальна комунікація»
(назва освітньо-професійної програми)
Гришкової Анастасії Сергіївни
(прізвище, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти)
Науковий керівник:
Іванова Тетяна Вікторівна, доктор
педагогічних наук, професор
(прізвище, ініціали, науковий ступінь, вчене звання)
Рецензент:
Коваленко Андрій Васильович, виконавчий
директор Академії української преси
(прізвище, ініціали, науковий ступінь, вчене звання,
місце роботи)

Кваліфікаційна _____ робота
захищена з оцінкою _____
Секретар ЕК _____
«_____» _____ 20__ р.

Київ-2026

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ І	
ТРАНСФОРМАЦІЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЖУРНАЛІСТИЦІ	
1.1. Поняття та сутність штучного інтелекту	10
1.2. Засади застосування штучного інтелекту в медіасфері.....	10
1.3. Еволюція використання ШІ у журналістиці.....	12
1.4. Практичне застосування штучного інтелекту у виробництві новинного контенту.....	19
РОЗДІЛ ІІ	
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В МЕДІА	
2.1. Проблеми впливу штучного інтелекту на медіаіндустрію.....	24
2.2. Ризики автоматизації виробництва новинного контенту.....	27
2.3. Практичні кейси використання ШІ-сервісів для генерації текстів.....	31
2.4. Перспективи розвитку технологій штучного інтелекту в медіасфері.....	33
2.5. Як українське законодавство регулює результати, створені штучним інтелектом.....	35
РОЗДІЛ ІІІ	
РОЗРОБКА РЕДАКЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЗМІ	
3.1. Аналіз українських інтернет-видань щодо політики з використання штучного інтелекту.....	38
3.2. Проект редакційної політики (Instruction Manual) щодо використання AI-інструментів для генерації та перевірки новин у редакційній діяльності.....	40
ВИСНОВКИ.....	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	55

ВСТУП

Штучний інтелект сьогодні є однією з ключових технологій цифрової трансформації суспільства, що стрімко інтегрується у різні сфери професійної діяльності, зокрема в журналістиці.

Актуальність теми зумовлена швидким впровадженням технологій штучного інтелекту у виробництво новинного контенту та недостатнім рівнем наукового осмислення їхнього впливу на журналістські практики, професійні стандарти та етичні норми медіа. Попри активне використання штучного інтелекту у редакціях, залишаються невирішеними питання прозорості алгоритмів, достовірності згенерованого контенту, а також ролі журналіста у взаємодії з автоматизованими системами. Це зумовлює необхідність подальших досліджень у цій сфері.

Об'єктом дослідження є використання Штучного інтелекту у процесі виробництва новинного контенту в сучасних медіа.

Предметом дослідження є вплив технологій штучного інтелекту на створення, обробку, перевірку та поширення новинного контенту в сучасних засобах масової інформації. Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціальні методи. Зокрема, метод аналізу та синтезу використовувався для вивчення теоретичних засад функціонування технологій штучного інтелекту в медіасфері; порівняльний метод – для зіставлення традиційних та автоматизованих підходів до виробництва новинного контенту; описовий метод – для характеристики сучасних ШІ-інструментів, які застосовуються у журналістиці; контент-аналіз – для оцінки особливостей матеріалів, створених із використанням технологій штучного інтелекту; метод кейс-стаді – для дослідження практики застосування ШІ в роботі українських та зарубіжних редакцій.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному аналізі впливу штучного інтелекту на процес виробництва новинного контенту, визначенні його можливостей та обмежень у журналістській діяльності. Особливістю роботи є поєднання теоретичного осмислення ролі ШІ в сучасних медіа з аналізом практичних кейсів використання AI-інструментів для створення та перевірки новин.

Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості використання матеріалів дослідження студентами спеціальності «Журналістика», редакторами, журналістами та медіаменеджерами для впровадження технологій штучного інтелекту у редакційні процеси з дотриманням професійних стандартів і принципів журналістської етики. Мета дослідження полягає в комплексному аналізі впливу штучного інтелекту на процеси виробництва новинного контенту в сучасних медіа. У роботі розглядаються основні технологічні підходи до використання AI у журналістиці, зокрема генерація текстів, обробка інформації та персоналізація новин, а також їхній вплив на трансформацію редакційних процесів. Предметом дослідження є використання технологій штучного інтелекту у процесі створення, обробки та поширення новинного контенту.

Метою роботи є аналіз впливу штучного інтелекту на виробництво новинного контенту та визначення основних можливостей, ризиків і перспектив його використання в журналістській діяльності.

Джерельна база дослідження включає наукові праці з журналістики, медіакомунікацій та цифрових технологій, дослідження у сфері штучного інтелекту, офіційні документи міжнародних медіаорганізацій, редакційні політики провідних ЗМІ щодо використання AI-інструментів, аналітичні звіти та публікації українських і зарубіжних видань.

У роботі використано 12 джерел. Структура курсової роботи зумовлена метою та завданнями дослідження. Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 55 сторінок. Штучний інтелект (ШІ) сьогодні дедалі частіше одним із інструментів у журналістиці, суттєво трансформуючи процес виробництва новинного контенту та підсилюючи журналіста у медійному середовищі.

Завдяки впровадженню ШІ редакції можуть оптимізувати робочі процеси, підвищувати швидкість підготовки матеріалів та забезпечувати більш точне висвітлення подій. Використання технологій штучного інтелекту дозволяє поєднувати автоматизацію рутинних завдань із творчою діяльністю журналістів, що сприяє

підвищенню якості та обсягу інформаційного продукту. Однією з основних сфер застосування ШІ є автоматизоване написання новин.

Сучасні алгоритми обробки природної мови здатні самостійно генерувати тексти різного типу — від спортивних та фінансових звітів до погодних бюлетенів. Такий підхід дозволяє редакціям оперативно реагувати на події та швидко поширювати актуальну інформацію, водночас економлячи ресурси та знижуючи навантаження на журналістів. Проте навіть у випадках автоматичної генерації контенту людина залишається ключовим елементом контролю за точністю та етичністю повідомлень, перевіряючи дані та доповнюючи матеріали аналітичними або контекстуальними деталями. Ще однією важливою сферою є аналітика та обробка великих обсягів даних. ШІ здатен швидко обробляти інформацію з численних джерел — соціальних мереж, офіційних баз даних, відкритих онлайн-ресурсів — і виділяти найбільш актуальні теми для публікацій. Такі інструменти дозволяють журналістам глибше розуміти контекст подій, виявляти тенденції та прогнозувати розвиток ситуацій. Крім того, автоматизовані алгоритми допомагають виявляти потенційні ризики поширення недостовірної інформації, що сприяє підвищенню достовірності та професійних стандартів медіа. Завдяки таким можливостям ШІ не лише підвищує ефективність роботи медіа, але й відкриває нові перспективи для розвитку журналістики як професії. Журналісти тепер виконують не лише роль авторів текстів, а й аналітиків, редакторів та контролерів точності контенту, працюючи у тісній взаємодії з технологіями. Цей процес сприяє формуванню нового підходу до створення новин, де ефективність та швидкість поєднуються з етичними та професійними стандартами. Персоналізація новин також стала можливою завдяки ШІ. Рекомендаційні системи дозволяють пропонувати користувачам матеріали на основі їхніх уподобань і поведінки, що підвищує залученість аудиторії. Проте такий підхід може створювати «інформаційні бульбашки» та ризики одностороннього подання фактів. Водночас інтеграція ШІ ставить перед журналістикою етичні та професійні виклики. Автоматизоване створення текстів потребує контролю якості та перевірки достовірності інформації. Журналісти повинні залишатися відповідальними за зміст матеріалів, щоб уникнути поширення дезінформації. Підхід до впровадження ШІ має

враховувати не лише технологічні можливості, а й прозорість алгоритмів та доступність інформації про те, як і для чого штучний інтелект використовується у newsroom. Прозорий підхід допомагає підвищити довіру читачів і відповідає професійним стандартам журналістики.

Медіаграмотність аудиторії також змінюється: журналісти повинні вміти критично оцінювати новини, враховувати потенціал та обмеження ШІ. Журналісти та редакційні команди повинні посилювати власну цифрову грамотність, щоб розуміти можливості й ризики технологій, що впливають на їхню професійну діяльність. Окрему увагу потребують етичні аспекти використання штучного інтелекту. Необхідно забезпечити прозорість алгоритмів, уникати упередженості та маніпуляцій, а також розробляти внутрішні політики медіа щодо застосування ШІ. Крім того, сприйняття аудиторією таких новин досі залишається частково настороженим, особливо у темах політики, міжнародних конфліктів або чутливих соціальних питань.

Прозорість у використанні технологій і пояснення читачам ролі ШІ у створенні контенту допомагають підвищити довіру та підтримувати стандарти журналістики. Тому кожна редакция, яка працює зі штучним інтелектом має мати редакційну політику з використанням ШІ-інструментів. Отже, штучний інтелект кардинально змінює виробництво новинного контенту, впроваджуючи нові технологічні підходи на всіх етапах редакційної роботи. Завдяки автоматизації рутинних процесів, таких як збір та обробка великих обсягів даних, підготовка чернеток новин і аналітичних підсумків, редакції можуть значно підвищити швидкість створення матеріалів та оптимізувати робочі ресурси. Це дозволяє журналістам зосередитися на творчій та аналітичній роботі, глибшому розслідуванні фактів та підготовці матеріалів, що вимагають критичного мислення. Водночас застосування ШІ висуває нові вимоги до компетенцій журналістів, які тепер повинні не лише володіти класичними навичками написання текстів, а й розуміти алгоритмічні системи, вміти працювати з автоматизованими аналітичними інструментами та оцінювати достовірність інформації, згенерованої машиною. Особливу увагу необхідно приділяти контролю якості та етичним аспектам використання ШІ у медіа. Автоматизація значно підвищує продуктивність, але не

завжди гарантує точність і повноту контенту. Неправильне або упереджене подання інформації може мати серйозні наслідки для аудиторії, знижуючи довіру до медіа. Тому поєднання автоматизованих процесів із ретельним людським контролем є критично важливим для підтримки високих стандартів журналістики. Журналісти, які контролюють результати AI-генерації, повинні відповідати за перевірку фактів, дотримання етичних норм і прозорість у висвітленні інформації, а редакції — розробляти внутрішні політики та стандарти використання технологій штучного інтелекту. Подальші дослідження у сфері медіа мають бути спрямовані на пошук оптимального балансу між автоматизацією та людським контролем. Це включає оцінку ефективності різних технологічних рішень, аналіз впливу ШІ на сприйняття аудиторією контенту, а також розробку рекомендацій щодо етичного використання алгоритмів у newsroom. Водночас важливо враховувати освітню складову — підвищення медіаграмотності як журналістів, так і аудиторії, що дозволяє краще розуміти особливості роботи з AI-згенерованими матеріалами та критично оцінювати їхню достовірність.

Таким чином, штучний інтелект у медіа є не просто інструментом підвищення продуктивності, а потужним ресурсом, що відкриває нові можливості для персоналізації контенту та оперативного реагування на інформаційні потреби аудиторії. Проте ефективне та етичне його використання можливе лише за умови активної участі журналістів, чіткого контролю якості та дотримання професійних стандартів. Найуспішніші newsroom сьогодні поєднують автоматизацію рутинних процесів із творчою діяльністю людини, забезпечуючи не лише швидкість виробництва новин, а й їхню достовірність, глибину аналітики та відповідність етичним нормам журналістики. Це дозволяє медіа зберігати довіру аудиторії, підвищувати якість інформаційного продукту та ефективно адаптуватися до викликів цифрової трансформації.

У 2025 році було пройдено п'ять тренінгів із використання штучного інтелекту, що на п'ять більше порівняно з 2024 роком, коли можливості для вивчення з цієї технології були відсутні. Це свідчить про активне впровадження нових технологій та зростання уваги до ШІ в редакційній діяльності. Редакції прагнуть іти в ногу з часом,

однак процес інтеграції штучного інтелекту в редакційні процеси не можна охарактеризувати як швидкий або системний. На початковому етапі ШІ використовувався переважно для генерації мета-заголовків з метою підвищення видимості матеріалів у пошукових системах. Згодом за допомогою ШІ почали створюватися повноцінні новинні тексти, однак згенерований контент завжди потребував доопрацювання та редакторського втручання. У цьому контексті штучний інтелект виконує функцію корисної чернетки для подальшої підготовки публікацій. Зокрема, штучний інтелект активно застосовується для виправлення орфографічних та пунктуаційних помилок, перекладу текстів, генерації аудіо та тексту, розшифровки документів, а також для створення фото- та відеоконтенту. Наприклад, близько 90% візуального контенту сьогодні створюється за допомогою ШІ.

Водночас більшість редакцій, а то й кожна, досі не має затвердженої редакційної політики щодо використання штучного інтелекту, що створює ризики щодо контролю якості та етичності матеріалів. Наприклад, на навчання роботі зі штучним інтелектом було близько року. За цей час якість текстів помітно покращилася: зменшилася кількість так званих «галюцинацій», а результати роботи ШІ стали значно точнішими. Алгоритми поступово адаптувалися до мого стилю написання, і сьогодні ШІ здатен коректно розуміти запит уже з кількох слів. Хоч це може звучати дещо незвично, однак інструмент фактично «відчуває» логіку та структуру текстів, що суттєво спрощує роботу. Основним недоліком залишається значний часовий ресурс, необхідний саме на етап навчання та налаштування штучного інтелекту.

РОЗДІЛ 1

ТРАНСФОРМАЦІЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЖУРНАЛІСТИЦІ

1.1. Поняття та сутність штучного інтелекту

Штучний інтелект (ШІ) — це галузь інформатики, що охоплює розробку алгоритмів і комп'ютерних систем, здатних виконувати завдання, які традиційно потребують людського інтелекту. Йдеться про процеси аналізу та інтерпретації даних, розпізнавання образів і мови, навчання на основі інформації, прогнозування та прийняття рішень. ШІ поєднує методи машинного навчання, обробки даних і математичного моделювання для створення систем, що здатні адаптуватися до нових умов без прямого програмування кожного кроку. Сутність штучного інтелекту полягає в імітації окремих когнітивних функцій людини та їх автоматизації. Такі системи не

лише обробляють великі обсяги інформації, але й виявляють закономірності, формують рекомендації та генерують новий контент. Завдяки цьому ШІ використовується в різних сферах — від медіа та журналістики до медицини й бізнесу — підвищуючи ефективність роботи та швидкість ухвалення рішень.

1.2. Засади застосування штучного інтелекту в медіасфері

Особливістю сучасних систем штучного інтелекту є здатність працювати з великими обсягами даних та знаходити між ними приховані закономірності. На відміну від традиційних комп'ютерних програм, які виконують чітко визначені інструкції, алгоритми ШІ можуть адаптуватися до нових умов, аналізувати попередній досвід та вдосконалювати результати своєї роботи. Саме ця здатність до навчання стала основою розвитку машинного навчання та глибинних нейронних мереж.

Технологічний розвиток штучного інтелекту значною мірою пов'язаний із появою нових підходів до обробки інформації. Зокрема, важливу роль відіграє машинне навчання, яке дозволяє комп'ютерним системам формувати аналітичні моделі на основі великих наборів даних. Алгоритми аналізують інформацію, виявляють статистичні закономірності та на основі цього формують прогноз або певне рішення. Такий підхід широко застосовується у фінансовій сфері, медицині, транспорті, а також у цифрових медіа. Не менш важливою складовою розвитку штучного інтелекту стала технологія обробки природної мови. Вона дозволяє комп'ютерним системам працювати з текстовою інформацією так, щоб її зміст був зрозумілим для людини. Завдяки цьому з'явилася можливість автоматичного аналізу документів, перекладу текстів, створення коротких резюме матеріалів, а також генерації повноцінних текстових повідомлень. Для журналістики такі технології відкрили нові можливості автоматизації інформаційних процесів.

Сучасні генеративні моделі штучного інтелекту здатні формувати тексти різного рівня складності — від коротких інформаційних повідомлень до аналітичних матеріалів. Такі системи працюють на основі аналізу великих корпусів текстів, що дозволяє їм відтворювати мовні структури, логіку побудови речень та стилістичні

особливості інформаційного контенту. У результаті алгоритми можуть створювати тексти, які за структурою нагадують журналістські матеріали.

Водночас штучний інтелект не функціонує як повністю автономний суб'єкт інформаційної діяльності. Його робота базується на алгоритмах, розроблених програмістами, та на даних, які використовуються для навчання моделей. Саме тому результати роботи систем ШІ значною мірою залежать від якості вихідної інформації, джерел даних та параметрів алгоритмів. У контексті медіасфери це означає, що автоматично сформований текст потребує перевірки та редакційного контролю.

Застосування технологій штучного інтелекту поступово змінює підходи до організації інформаційного виробництва. У медіаіндустрії алгоритми використовуються для аналізу інформаційних потоків, пошуку новинних тем, підготовки текстових матеріалів та оптимізації редакційних процесів. Це дозволяє значно скоротити час підготовки новин та підвищити оперативність їх поширення.

Важливою характеристикою сучасного штучного інтелекту є його здатність працювати з різними типами інформації. Окрім текстів, алгоритми можуть аналізувати зображення, відеоматеріали, аудіозаписи та статистичні дані. Поєднання цих можливостей створює передумови для формування комплексних інформаційних систем, які здатні одночасно обробляти різні джерела інформації.

У контексті розвитку цифрових медіа штучний інтелект розглядається не лише як технологічний інструмент, а і як фактор трансформації журналістської діяльності. Автоматизація окремих етапів підготовки матеріалів дозволяє журналістам зосередитися на аналітичній роботі, перевірці фактів та глибшому дослідженні суспільно важливих тем. Таким чином, технологія не замінює професійну діяльність журналіста, а створює додаткові можливості для підвищення ефективності роботи редакцій. Разом із тим поширення штучного інтелекту у медіасфері супроводжується низкою викликів. Серед них — питання достовірності автоматично сформованої інформації, ризики поширення неточних даних, а також необхідність забезпечення прозорості алгоритмів. У зв'язку з цим важливою умовою використання ШІ у

журналістиці є поєднання технологічних можливостей алгоритмів із професійними стандартами редакційної роботи.

1.3. Еволюція використання штучного інтелекту у журналістиці

Розвиток технологій штучного інтелекту суттєво вплинув на трансформацію сучасної журналістики. Його застосування в медіаіндустрії відбувалося поступово і проходило кілька етапів — від використання простих алгоритмів для обробки інформації до інтеграції складних інтелектуальних систем у повноцінні редакційні процеси. У результаті цього процесу штучний інтелект став важливим інструментом оптимізації новинного виробництва, аналізу інформаційних потоків та автоматизації окремих журналістських завдань.

Перші кроки використання автоматизованих технологій у журналістиці були пов'язані з розвитком цифрових медіа та збільшенням обсягів інформації, що потребувала швидкої обробки. На початковому етапі програмні системи виконували переважно технічні функції, зокрема сортування даних, підготовку статистичних таблиць і формування коротких інформаційних повідомлень на основі заданих параметрів. У цей період автоматизація розглядалася як допоміжний інструмент, що дозволяв редакціям економити час під час підготовки стандартних новинних матеріалів.

Такі системи працювали за принципом алгоритмічного аналізу вхідних даних. Програма отримувала інформацію з баз даних або офіційних джерел, після чого формувала текст на основі заданих правил і логічних конструкцій. Хоча подібні матеріали мали доволі просту структуру, їх використання дозволило значно підвищити оперативність публікації новин, особливо у випадках, коли необхідно швидко оприлюднювати великі масиви статистичної інформації. Наступний етап розвитку автоматизації в журналістиці пов'язаний із появою технологій машинного навчання. На відміну від традиційних алгоритмів, які виконують чітко визначені інструкції, системи машинного навчання здатні аналізувати великі обсяги даних і виявляти закономірності без попереднього програмування кожного кроку. Це дозволило значно розширити функціональні можливості програмних систем, що використовуються в

медіа. Завдяки машинному навчанню алгоритми почали виконувати більш складні завдання. Зокрема, вони отримали можливість аналізувати інформаційні масиви, класифікувати новини за тематикою, визначати популярні теми серед аудиторії та формувати аналітичні узагальнення на основі великої кількості джерел. Таким чином технології штучного інтелекту поступово переходили від простих інструментів автоматизації до систем підтримки редакційних рішень. Системи штучного інтелекту почали використовуватися для створення новинних повідомлень, підготовки коротких інформаційних довідок, формування підсумкових оглядів та автоматичного редагування текстів. Такі інструменти значно скорочують час підготовки матеріалів і дозволяють редакціям швидше реагувати на інформаційні події.

Окремим напрямом розвитку стало використання штучного інтелекту для моніторингу інформаційного простору. Сучасні алгоритми здатні аналізувати великі обсяги новинних повідомлень, соціальних мереж і публічних джерел з метою виявлення важливих тем або потенційно резонансних подій. Це дозволяє редакціям оперативно реагувати на інформаційні тенденції та визначати теми, що мають найбільший суспільний інтерес. Значну роль у сучасній журналістиці відіграють також алгоритми перевірки фактів. У цифрову епоху поширення неправдивої або маніпулятивної інформації стало серйозною проблемою для медіа. У зв'язку з цим розробляються системи штучного інтелекту, здатні аналізувати тексти, перевіряти їх на відповідність відомим фактам та виявляти потенційні ознаки дезінформації. Такі інструменти допомагають журналістам швидше перевіряти джерела інформації та підвищувати достовірність новинних матеріалів.

У сучасних редакціях штучний інтелект дедалі частіше інтегрується у системи управління контентом. Алгоритми можуть аналізувати структуру новинних матеріалів, оптимізувати їх для пошукових систем, формувати метадані та пропонувати рекомендації щодо покращення читабельності тексту. Крім того, вони здатні автоматично створювати короткі анонси матеріалів або підбирати ключові слова для пошукової оптимізації. Перші практичні спроби використання генеративних моделей у редакціях були пов'язані з переформатуванням інформаційних повідомлень, зокрема

рерайтом текстів пресслужб державних органів або офіційних заяв. Такий підхід дозволяв швидше адаптувати отриману інформацію до новинного формату. Проте на початковому етапі використання технології виникали певні труднощі. Зокрема, згенеровані тексти іноді містили неточності або інформацію, яка не була безпосередньо присутня у першоджерелі. Подібні ситуації були пов'язані з особливостями роботи мовних моделей, які можуть формувати узагальнення на основі попереднього навчання. У зв'язку з цим редакції поступово виробили практику обов'язкового редакторського контролю за матеріалами, створеними або відредагованими за допомогою штучного інтелекту.

З розвитком технологій і постійним удосконаленням алгоритмів якості згенерованих текстів значно покращилася. Сучасні системи здатні формувати більш структуровані та логічно побудовані матеріали, що відповідають базовим вимогам журналістського стилю. Водночас навіть за умов високого рівня автоматизації ключова роль у процесі підготовки новин залишається за журналістом.

Журналісти виконують функції перевірки достовірності інформації, аналізу контексту подій, інтерпретації фактів і дотримання професійних стандартів. Штучний інтелект у цьому процесі виступає допоміжним інструментом, який може прискорити обробку інформації, але не здатний повністю замінити професійний досвід і редакторське мислення.

У зв'язку з цим багато дослідників медіа зазначають, що розвиток штучного інтелекту не призводить до зникнення професії журналіста, а змінює її характер. Традиційні функції написання коротких новинних повідомлень можуть частково автоматизуватися, тоді як роль журналіста дедалі більше зосереджується на аналітичній роботі, інтерпретації складних процесів і контролі якості інформації.

Таким чином, еволюція використання штучного інтелекту у журналістиці демонструє поступовий перехід від використання простих алгоритмічних інструментів до комплексної інтеграції інтелектуальних систем у процес виробництва новинного контенту. Сучасні технології дозволяють автоматизувати значну частину рутинних редакційних операцій, аналізувати великі масиви даних та оптимізувати процес

поширення інформації. Водночас ефективність застосування штучного інтелекту у медіа безпосередньо залежить від поєднання технологічних можливостей із професійними стандартами журналістики. Лише за умов збереження редакційного контролю, перевірки достовірності інформації та дотримання принципів об'єктивності використання інтелектуальних систем може сприяти підвищенню якості новинного контенту та розвитку сучасної журналістики.

Автоматизація процесів створення новинного контенту стала одним із найпомітніших напрямів цифрової трансформації медіа. У сучасній редакційній практиці штучний інтелект використовується не лише як допоміжний інструмент для обробки інформації, а як технологічний елемент, що бере участь у формуванні текстових матеріалів, аналітики та структуризації даних. Його застосування має прикладний характер і спрямоване на підвищення оперативності та ефективності виробництва контенту.

Практичне впровадження автоматизованої генерації текстів передбачає використання алгоритмів, які працюють із попередньо підготовленими даними. Джерелами інформації можуть виступати статистичні показники, офіційні документи, державні реєстри, пресрелізи, фінансові звіти або результати подій у реальному часі. Система аналізує ці дані, визначає ключові параметри та перетворює їх у текстову форму відповідно до заданої структури. У редакційній роботі такий підхід найчастіше застосовується для матеріалів, що мають стандартизований формат. Йдеться про публікації з результатами спортивних змагань, економічні зведення, аналітику статистичних показників, огляди ринкових змін або короткі інформаційні повідомлення про події. Автоматизація у цих випадках дозволяє швидко створювати текст одразу після отримання даних, що суттєво скорочує час між подією та її висвітленням.

Водночас важливо розуміти, що автоматично сформований матеріал не функціонує як повністю самостійний журналістський продукт. Навіть якщо текст створений алгоритмом, він проходить процес редакційної обробки. На цьому етапі здійснюється перевірка фактичної точності, коригування логічної структури, адаптація

мови до стандартів видання та усунення можливих неточностей. Така модель роботи забезпечує баланс між швидкістю автоматизації та професійним контролем якості.

Практичний досвід показує, що найбільша ефективність автоматизованої генерації досягається у випадках, коли дані мають чітку структуру та піддаються формалізації. Якщо інформація є хаотичною, багатозначною або потребує глибокого контекстного аналізу, алгоритм може некоректно інтерпретувати зміст. Тому редакції часто визначають перелік тем і форматів, у межах яких дозволено застосування автоматичних систем.

З технічної точки зору процес генерації передбачає навчання моделі на масиві текстових прикладів або використання вже готових мовних алгоритмів. Після отримання вхідних даних система формує структуру матеріалу — заголовок, вступ, основну частину та підсумкові формулювання. У більш розвинених системах можливе автоматичне додавання числових показників, графічних елементів або посилань на джерела. Особливу роль у практичному застосуванні відіграє контроль за точністю інформації. Оскільки алгоритм працює на основі ймовірнісних моделей, існує ризик некоректного узагальнення або помилкового формулювання фактів. Саме тому у редакційній діяльності перед публікацією здійснюється перевірка відповідності тексту першоджерелам. Такий підхід мінімізує ймовірність поширення недостовірних відомостей.

Окрім генерації, штучний інтелект використовується для автоматичного редагування матеріалів. Інструменти аналізують текст на предмет орфографічних помилок, стилістичних неточностей, повторів і складних синтаксичних конструкцій. Це дозволяє покращити читабельність матеріалу та оптимізувати процес підготовки публікації. У багатьох випадках такі функції інтегровані безпосередньо у цифрові платформи, що забезпечує зручність використання.

Важливим аспектом є також застосування технологій для аналізу ефективності контенту. Алгоритми можуть оцінювати реакцію аудиторії, кількість переглядів, час взаємодії та рівень залученості користувачів. Отримані дані допомагають редакції коригувати тематику матеріалів та удосконалювати формат подачі інформації. Таким

чином формується зворотний зв'язок між виробництвом контенту та поведінкою аудиторії.

Практичне використання автоматизації не означає повну заміну журналістської діяльності. Навпаки, воно змінює функціональну роль фахівця — від безпосереднього написання стандартних текстів до контролю, аналізу та інтерпретації інформації, згенерованої системою. Журналіст у такій моделі виступає як модератор технологічного процесу та гарантія якості контенту.

Використання штучного інтелекту у редакційних процесах та фактчекінгу

У сучасному медіасередовищі цифрові інструменти поступово стають складовою організації редакційної роботи. Штучний інтелект у цьому контексті розглядається не як автономний виробник новин, а як технологічний інструмент, що підсилює аналітичні можливості журналістів, оптимізує обробку інформації та сприяє підвищенню швидкості підготовки матеріалів.

Інтеграція алгоритмів у редакційні процеси зазвичай починається з етапу збору та первинного опрацювання інформації. Коли редакція отримує значний масив даних — офіційні повідомлення, статистичні звіти, пресрелізи, заяви посадових осіб або відкриті документи — система штучного інтелекту може автоматично структурувати текст, виділяти ключові фрагменти та формувати короткі аналітичні зведення. Такий підхід дозволяє скоротити час на первинну обробку джерел і зосередити увагу на змістовному аналізі. Важливим елементом є автоматизована допомога під час підготовки матеріалу. Алгоритми здатні виявляти стилістичні неточності, перевіряти логіку викладу, визначати повтори та пропонувати варіанти покращення структури тексту. У багатьох редакціях ці функції інтегруються безпосередньо у системи управління контентом, що дає можливість здійснювати перевірку в процесі написання матеріалу. Таким чином зменшується кількість технічних помилок і підвищується загальна якість публікації. Окремий напрям застосування пов'язаний із підтримкою процесу фактчекінгу. Перевірка достовірності інформації стає особливо актуальною в умовах стрімкого поширення новин через цифрові платформи. Штучний інтелект може аналізувати твердження у тексті, автоматично виділяти числові дані, дати, імена,

географічні назви та зіставляти їх із відкритими джерелами або базами даних. Такий механізм дозволяє виявляти потенційні неточності ще на етапі підготовки матеріалу.

У практичній діяльності алгоритми також використовуються для перевірки посилань на нормативно-правові акти, офіційні документи чи статистичні показники. Якщо у тексті зазначено конкретний закон або урядове рішення, система може автоматично перевірити відповідність наведених даних першоджерелу. Це особливо важливо для матеріалів юридичної або аналітичної спрямованості.

Практика показує, що найбільш ефективною моделлю є поєднання автоматизованого аналізу та професійної експертизи.

Штучний інтелект виконує функцію попереднього фільтра та аналітичного помічника, тоді як журналіст забезпечує інтерпретацію даних, перевірку джерел і оцінку суспільної значущості матеріалу. Така система взаємодії дозволяє мінімізувати ризики помилок і зберегти якість контенту. Ще одним важливим аспектом є використання технологій для моніторингу інформаційного середовища. Алгоритми можуть відстежувати поширення певних тем у медіапросторі, аналізувати динаміку згадувань, визначати швидкість розповсюдження повідомлень та фіксувати раптові інформаційні сплески. У редакційній практиці це допомагає оперативно реагувати на появу потенційно недостовірних або маніпулятивних матеріалів.

Системи моніторингу також сприяють виявленню інформаційних кампаній, які можуть мати ознаки координованого поширення контенту. Завдяки аналізу джерел публікацій, повторюваності формулювань і структури поширення даних редакція отримує інструмент для глибшого розуміння інформаційних процесів. Це підсилює функцію медіа як суб'єкта перевірки та контролю суспільно значущої інформації.

Водночас використання штучного інтелекту у фактчекінгу пов'язане з технічними обмеженнями. Алгоритми можуть коректно працювати з відкритими та структурованими базами даних, однак складність виникає при перевірці усних заяв, інтерв'ю або контенту, що має багаторівневу інтерпретацію. У таких випадках автоматичний аналіз лише доповнює, але не замінює професійну перевірку.

Отже, застосування штучного інтелекту у редакційних процесах та фактчекінгу спрямоване на підвищення ефективності роботи медіа, прискорення обробки інформації та посилення контролю якості матеріалів. Проте ключовим залишається принцип поєднання технологічних можливостей із людською експертизою, що забезпечує баланс між автоматизацією та професійною відповідальністю.

1.4. Практичне застосування штучного інтелекту у виробництві новинного контенту

Сучасні цифрові медіа функціонують у середовищі надзвичайно великого інформаційного потоку, де аудиторія щоденно стикається з тисячами новинних повідомлень. У таких умовах особливого значення набувають технології персоналізації контенту, які дозволяють адаптувати інформаційні стрічки відповідно до інтересів конкретного користувача. Одним із ключових інструментів реалізації цього підходу є алгоритми рекомендацій, що формують індивідуальні новинні добірки на основі аналізу поведінки аудиторії. Алгоритмічна персоналізація передбачає використання програмних систем, здатних автоматично визначати інформаційні потреби користувачів та пропонувати їм найбільш релевантний контент. Такі системи аналізують значну кількість параметрів взаємодії людини з новинною платформою. До них належать історія переглядів матеріалів, час перебування на сторінці, частота переходів між публікаціями, тематика новин, на які користувач реагує активніше, а також взаємодія з елементами сайту або мобільного додатка.

Зібрані дані обробляються за допомогою алгоритмів машинного навчання, які формують модель інтересів аудиторії. На основі цієї моделі система прогнозує, які матеріали можуть викликати найбільшу зацікавленість у конкретного читача. У результаті кожен користувач отримує власну персоналізовану стрічку новин, яка відрізняється від стрічок інших відвідувачів платформи.

Функціонування рекомендаційних алгоритмів у новинних медіа спрямоване передусім на підвищення ефективності комунікації між редакцією та аудиторією. Персоналізація дозволяє зробити контент більш релевантним для читачів, що сприяє збільшенню часу перебування на сайті, підвищенню рівня взаємодії з матеріалами та

зростанню лояльності аудиторії до медіаресурсу. З часом алгоритм накопичує достатній обсяг даних, що дозволяє більш точно прогнозувати інформаційні інтереси користувача. У новинних платформах рекомендаційні механізми можуть реалізовуватися у різних форматах. Найпоширенішими є блоки «схожі матеріали», «рекомендовані новини» або «може бути цікаво», які розміщуються під основним текстом публікації. Окрім цього, алгоритми можуть формувати персоналізовану головну сторінку сайту або індивідуальні push-сповіщення у мобільних додатках. Таким чином інформація подається не лише у хронологічному порядку, а й відповідно до інтересів аудиторії. У сучасних медіа застосовуються різні типи рекомендаційних алгоритмів. Одним із поширених підходів є контентна фільтрація, коли система аналізує тематику матеріалів, які користувач читав раніше, та пропонує схожі за змістом публікації. Інший підхід — колаборативна фільтрація, що базується на порівнянні поведінки різних користувачів. Якщо люди з подібними інтересами читають певні матеріали, система може рекомендувати їх іншим користувачам із аналогічними інформаційними вподобаннями. Крім того, у сучасних новинних системах дедалі частіше використовуються гібридні моделі, які поєднують кілька підходів одночасно. Такі алгоритми враховують як характеристики самого контенту, так і поведінкові дані користувачів. Це дозволяє підвищити точність рекомендацій та зробити персоналізацію більш ефективною. Застосування алгоритмів персоналізації також впливає на редакційну стратегію медіа. Дані, отримані в процесі аналізу поведінки аудиторії, допомагають редакціям краще розуміти інтереси читачів, визначати популярні теми та оцінювати ефективність окремих форматів подачі інформації. Такий підхід дозволяє оптимізувати планування контенту та підвищити якість новинних матеріалів.

Водночас алгоритмічна персоналізація має і певні обмеження. Однією з найчастіше обговорюваних проблем є формування так званих інформаційних бульбашок. У цьому випадку користувач отримує переважно ті матеріали, які відповідають його попереднім інтересам або поглядам, тоді як альтернативні точки зору можуть залишатися поза його інформаційним полем. Це може впливати на

різноманітність інформації, яку споживає аудиторія. Ще одним аспектом є питання прозорості алгоритмів. Більшість рекомендаційних систем функціонують на основі складних моделей машинного навчання, принцип роботи яких не завжди зрозумілий користувачам. У зв'язку з цим виникає потреба у забезпеченні більшої відкритості щодо того, як саме формуються персоналізовані стрічки новин.

Також важливим є питання балансу між алгоритмічними рекомендаціями та редакційним контролем. Незважаючи на ефективність автоматизованих систем, остаточне рішення щодо інформаційної політики повинно залишатися за редакцією. Журналісти відіграють ключову роль у визначенні суспільно важливих тем, перевірці достовірності інформації та формуванні збалансованої новинної картини.

У контексті розвитку цифрових медіа алгоритми персоналізації поступово стають невід'ємною частиною інфраструктури новинних платформ. Вони дозволяють адаптувати інформаційні потоки до потреб аудиторії, підвищувати ефективність поширення контенту та створювати нові формати взаємодії з читачами. Разом із тим їх використання потребує відповідального підходу, який передбачає дотримання журналістських стандартів, прозорість алгоритмічних процесів та збереження редакційної незалежності.

Таким чином, алгоритми персоналізації та рекомендацій відіграють важливу роль у трансформації сучасного медіапростору. Вони змінюють принципи розповсюдження новин, впливають на моделі споживання інформації та формують нові механізми взаємодії між медіа та аудиторією. За умови поєднання технологічних можливостей із професійними стандартами журналістики ці інструменти можуть суттєво підвищити ефективність новинних платформ і сприяти розвитку цифрових медіа.

Аналізуючи практичне застосування штучного інтелекту у виробництві новинного контенту було звернено увагу на результати опитування Інституту масової інформації в якому йшлося про те що, станом на 2024 рік 22% українських медіа використовують штучний інтелект у редакційному процесі. [5]

Рис.1.4. Як редакції залучають штучний інтелект. Опитування ІМІ.

ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В МЕДІА

2.1. Проблеми впливу штучного інтелекту на медіаіндустрію

Впровадження штучного інтелекту у сферу медіа є одним із найпомітніших процесів цифрової трансформації журналістики. Технологія поступово інтегрується у редакційні системи, процеси підготовки матеріалів та аналітику аудиторії, однак її активне застосування одночасно формує низку системних викликів. Ці виклики охоплюють етичні засади професії, правове регулювання, технологічну безпеку та організаційну структуру редакцій. Однією з центральних проблем залишається питання розподілу відповідальності за контент, створений за участі алгоритмів. Якщо матеріал формується автоматично або частково автоматизовано, але містить неточності чи перекручену інтерпретацію фактів, остаточну відповідальність несе редакція.

Проте на практиці виникає складність у визначенні меж впливу людини та системи. Чим вищий рівень автономності алгоритму, тим складніше встановити, на якому етапі відбулося прийняття помилкового рішення. Прозорість використання технологій також є ключовим етичним фактором. Суспільство дедалі більше очікує відкритості щодо методів створення новинного контенту. Якщо читач не розуміє, чи матеріал написаний журналістом, чи згенерований системою, це може впливати на рівень довіри до медіа. У міжнародній практиці з'являються підходи до маркування автоматизованих текстів або зазначення участі штучного інтелекту у підготовці матеріалу. Така практика сприяє формуванню прозорого інформаційного середовища. Окрему проблему становить якість даних, на яких навчаються алгоритми. Штучний інтелект формує результати на основі аналізу великих масивів інформації, проте якщо ці дані містять упередження, неповні відомості або маніпулятивні джерела, це може відобразитися у згенерованому контенті. У медіасфері подібна ситуація створює ризик відтворення стереотипів, політичних перекосів або однобічної інтерпретації подій. Важливим аспектом є проблема «галюцинацій» моделей, коли система подає неіснуючі факти або вигадані посилання як достовірну інформацію. У редакційному процесі це

означає необхідність багаторівневої перевірки автоматично створених матеріалів. Без додаткового контролю такі помилки можуть поширюватися через цифрові платформи та посилювати дезінформаційні процеси. Правове регулювання використання штучного інтелекту у медіаіндустрії перебуває на етапі формування. Одним із ключових питань є визначення правового статусу контенту, створеного алгоритмом. У більшості правових систем авторське право пов'язане з діяльністю фізичної особи, тому матеріали, згенеровані автоматично, потребують людського редагування та затвердження для набуття правової охорони. Це створює додаткові юридичні нюанси щодо власності на контент та відповідальності за його поширення.

Значну увагу також приділяють захисту персональних даних. Алгоритми персоналізації та аналітичні інструменти працюють із поведінковою інформацією користувачів, що включає їхні вподобання, історію переглядів та цифрову активність. Неналежне зберігання або використання таких даних може призвести до порушення законодавства у сфері захисту інформації. Тому редакції, які застосовують цифрові технології, повинні впроваджувати політику прозорого збору та обробки даних. Ще одним викликом є ризик комерціалізації алгоритмічних рішень. Якщо рекомендаційні системи оптимізуються виключно під показники монетизації або рекламні інтереси, це може впливати на інформаційний баланс стрічки новин. У такому випадку алгоритм починає виконувати не лише технічну, а й фактично редакційну функцію, що потребує чіткого розмежування відповідальності. Практика показує, що ефективне впровадження штучного інтелекту можливе лише за умови розроблення внутрішніх регламентів у межах редакції. Такі документи визначають допустимі інструменти, рівень автоматизації, обов'язковість перевірки та порядок маркування контенту. Подібні політики формують систему контролю та мінімізують потенційні ризики.

Перспективи розвитку штучного інтелекту у медіа пов'язані з удосконаленням технологій, підвищенням точності алгоритмів та інтеграцією мультимодальних моделей. Очікується, що системи майбутнього зможуть ефективніше аналізувати текст, зображення, аудіо та відео одночасно, створюючи комплексні новинні продукти. Це відкриває можливості для формування інтерактивного та персоналізованого контенту

нового покоління. У довгостроковій перспективі роль штучного інтелекту в медіа трансформуватиме професійні компетенції журналіста. Фахівець дедалі більше виконуватиме функції аналітика, контролера якості та інтерпретатора даних, тоді як рутинні операції будуть автоматизовані.

Таким чином, технологія не замінює журналістику, а змінює її формат і підходи до організації роботи. Проблеми та перспективи впливу штучного інтелекту на медіаіндустрію формують складну систему взаємодії між технологією, правом і професійною етикою. Подальший розвиток цієї сфери залежатиме від рівня нормативного регулювання, прозорості алгоритмів та здатності редакцій інтегрувати інновації без втрати якості та відповідальності за інформаційний продукт.

Водночас, все більше редакцій залучають штучний інтелект для створення контенту, особливо для генерації фото, проте такий контент не завжди маркується, що його було створено за допомогою ШІ.

Інститут масової інформації оприлюднив матеріал, в якому йшлося, що за даними компанії Rakuten Viber, близько 58% українців уже користуються інструментами штучного інтелекту. Водночас ці показники мають орієнтовний характер, оскільки базуються на опитуванні серед користувачів самої платформи, а не на репрезентативному загальнонаціональному дослідженні.

Попри це, ШІ дедалі активніше інтегрується в повсякденне життя користувачів — від побутових задач до складніших форм взаємодії. Йдеться не лише про робочі інструменти, а й про нові соціальні практики, коли люди формують емоційні зв'язки з чат-ботами, використовують їх у креативних або навіть екзистенційних контекстах, а медіаекосистема експериментує з віртуальними ведучими та автоматизованою генерацією контенту.

У медіасфері тенденція також є зростаюною. У жовтні 2025 року приблизно 42% редакцій уже використовували інструменти штучного інтелекту у своїй роботі. Це свідчить про поступову інституціоналізацію технології в журналістських процесах — від підготовки текстів до допоміжних функцій у виробництві контенту. [4]

Динаміка порівняно з попередніми роками демонструє швидке зростання. За даними Інституту масової інформації, у 2024 році близько 22% українських редакцій повідомляли про використання ШІ. Таким чином, за рік відбулося фактично подвоєння показника, що вказує на стрімке впровадження технологій у редакційні процеси та зміну підходів до виробництва новинного контенту.

Загалом ці дані свідчать про перехід штучного інтелекту з етапу експериментального використання до стадії системного інструменту як у повсякденному житті, так і в професійній журналістській практиці.

2.2. Ризики автоматизації виробництва новинного контенту

Автоматизація новинного виробництва стала ключовим елементом цифрової трансформації медіаіндустрії. Вона дозволяє значно скоротити час підготовки матеріалів, обробляти великі обсяги даних і підвищувати оперативність реагування на події. Проте разом із численними перевагами застосування штучного інтелекту у журналістиці виникає низка ризиків, які охоплюють технічний, професійний, етичний та організаційний виміри. Ці ризики можуть мати як прямий, так і непрямий вплив на якість контенту, репутацію медіа та довіру аудиторії.

1. Фактологічна точність та «галюцинації» ШІ

Одним із найбільш критичних ризиків є зниження фактологічної точності новин через алгоритмічні помилки. Генеративні моделі, які використовуються для автоматичного створення текстів, працюють на основі ймовірнісного прогнозування наступного слова або фрази, а не на глибинному розумінні сенсу інформації. Якщо алгоритм навчається на масиві даних, що містить неточності, застарілу інформацію або навіть фейкові матеріали, він може відтворювати ці помилки у згенерованому контенті.

Особливо небезпечним є явище, відоме як «галюцинації» штучного інтелекту. Під час таких помилок модель створює вигадані факти, цитати, статистичні дані або посилання на джерела, яких не існує. У журналістській практиці це створює безпосередню загрозу поширення недостовірної інформації, яка може бути підхоплена іншими медіа та соціальними платформами. Навіть якщо аудиторія усвідомлює, що

матеріали автоматично згенеровані, поширення хибної інформації може підірвати довіру до видання, вплинути на суспільні настрої та спричинити юридичні ризики.

2. Технологічна залежність

Інтеграція ШІ у всі ключові процеси редакційної роботи формує стратегічний ризик технологічної залежності. Якщо редакція повністю покладається на конкретне програмне забезпечення або платформу, зміни в політиці постачальника, тимчасові технічні збої або втручання з боку третіх осіб можуть значно порушити виробничий процес. Наприклад, відключення серверів або зміни в API сервісу для генерації тексту можуть призвести до зупинки автоматизованого контенту, затримки публікацій і потреби термінового переналаштування робочих процесів.

Така залежність підкреслює необхідність створення резервних планів і механізмів аварійного відновлення. Водночас, використання кількох незалежних систем та регулярний аудит алгоритмів допомагають знизити ризики втрати доступу до технологій.

3. Алгоритмічна упередженість та інформаційні перекося

Ще одним критичним викликом є ризик алгоритмічної упередженості. Алгоритми ШІ навчаються на історичних даних, які відображають соціальні, культурні та політичні перекося. Внаслідок цього модель може відтворювати існуючі упередження, наприклад щодо гендерних, етнічних або політичних груп.

У медіа це може проявлятися у формуванні новинного потоку або рекомендаційних стрічок, де деякі теми отримують непропорційно більшу увагу, а інші — практично ігноруються. Подібні ефекти здатні змінювати інформаційний баланс, впливати на громадську думку та навіть підвищувати ризик поширення дезінформації. Тому при використанні систем рекомендацій і генерації контенту критично важливо впроваджувати методи оцінки та корекції алгоритмічної упередженості.

4. Вплив на професійну структуру медіа

Автоматизація значно змінює функціональні обов'язки журналістів та редакторів. Частина рутинних завдань, таких як підготовка коротких повідомлень, створення статистичних оглядів або добірок цитат, дедалі частіше виконується

алгоритмами. Це, з одного боку, підвищує ефективність роботи редакцій, але, з іншого — створює ризики деградації професійних навичок.

Якщо журналісти повністю покладатимуться на автоматизовані інструменти, вони можуть втратити здатність швидко оцінювати достовірність даних, аналізувати джерела, перевіряти контекст подій та виконувати аналітичну роботу. Отже, важливо підтримувати баланс між автоматизацією і розвитком людської експертизи.

5. Етичні ризики та прозорість

Автоматизація створює етичні виклики, пов'язані з відповідальністю за зміст матеріалів. Хоч алгоритми генерують контент, юридична та моральна відповідальність за поширену інформацію залишається за медіа. Непрозорі алгоритми, відсутність чіткого пояснення, як формуються тексти або рекомендації, а також невміння користувачів розрізняти автоматично згенерований контент від традиційного, можуть підривати довіру до видання. Етичні стандарти вимагають, щоб редакції чітко інформували аудиторію про використання ШІ, відзначали матеріали, створені або адаптовані алгоритмами, і забезпечували можливість перевірки джерел.

6. Безпека даних та конфіденційність

Сучасні алгоритми, особливо системи персоналізації та аналітики, працюють із великими обсягами даних про користувачів, включаючи історію переглядів, вподобання та демографічні характеристики. Якщо ці дані не захищені належним чином, можливі витікання інформації або її несанкціоноване використання.

Крім того, використання даних для навчання моделей без отримання згоди користувачів створює правові ризики та суперечить нормам конфіденційності, що діють у багатьох країнах. Це вимагає від редакцій запровадження комплексної політики захисту даних та контролю за їх обробкою.

7. Управлінські та організаційні ризики

Інтеграція ШІ у редакційні процеси вимагає змін у внутрішніх організаційних структурах. Необхідно формувати нові посади, відповідальні за управління алгоритмами, моніторинг їхньої ефективності та оцінку впливу на контент. Без чіткого визначення ролей і процедур підвищується ризик конфліктів, дублювання функцій або

недостатнього контролю за автоматизованими процесами. В міжнародній практиці великі медіакомпанії створюють спеціальні підрозділи для контролю ШІ, проводять аудит алгоритмів та впроваджують багаторівневу систему перевірки з метою мінімізації ризиків. В українських редакціях подібні практики лише починають впроваджуватися, і їх ефективність залежить від ресурсів та технічної підготовки команди.

8. Ризики поширення дезінформації

Автоматизація новинного виробництва може посилювати поширення дезінформації, якщо алгоритми не контролюються належним чином. Моделі, що працюють з великими масивами даних з соціальних мереж і публічних джерел, можуть випадково відтворювати хибну інформацію або створювати матеріали, які вводять аудиторію в оману. Ризик зростає в умовах високої швидкості публікацій та тиску на оперативність контенту.

9. Методи мінімізації ризиків

Ефективне подолання зазначених ризиків можливе лише за комплексного підходу, що включає:

- багаторівневу систему перевірки фактів;
- регулярний аудит алгоритмів та моніторинг результатів їх роботи;
- поєднання автоматизованих систем із професійною експертизою журналістів;
- чіткі внутрішні політики використання ШІ та відповідальності за матеріали;
- впровадження стандартів етичного використання технологій;
- контроль конфіденційності та безпеки даних користувачів;
- прозоре інформування аудиторії про використання алгоритмів у виробництві новин.

Ризики автоматизації новинного виробництва є системними та багатовимірними. Вони охоплюють технічні аспекти, етичні дилеми, питання професійної підготовки журналістів та організаційні виклики. Найбільш ефективним підходом до їх подолання

є комплексна стратегія, яка поєднує технологічний контроль, редакторський нагляд, аудит алгоритмів і чітку регламентацію процесів. За таких умов автоматизація може підвищити оперативність, точність і ефективність роботи редакцій, зберігаючи при цьому високі стандарти журналістської діяльності та довіру аудиторії.

2.3. Практичні кейси використання ШІ-сервісів для генерації текстів

Практичне впровадження штучного інтелекту у виробництво новин значною мірою реалізується через використання спеціалізованих цифрових інструментів для генерації та редагування текстового контенту. Сучасні додатки на основі мовних моделей застосовуються у редакційній діяльності як допоміжні системи, що оптимізують процес підготовки матеріалів, структурування інформації та створення чернеток публікацій. Одним із найбільш поширених прикладів є використання генеративних платформ, що базуються на великих мовних моделях. Такі інструменти здатні створювати тексти на основі чітко сформульованих запитів, аналізувати надані дані та формувати логічно структуровані матеріали. У редакційній практиці вони застосовуються для підготовки коротких новинних повідомлень, рерайту офіційних заяв, створення анотацій до документів та формування інформаційних оглядів. Практичний кейс використання подібних додатків у медіа передбачає наступний алгоритм роботи: журналіст формує запит із зазначенням теми, джерела інформації та необхідного формату матеріалу. Система аналізує вхідні дані та генерує текстову основу, яка надалі проходить редакторську перевірку. Після коригування та адаптації матеріал публікується. Така модель дозволяє скоротити час на підготовку стандартних текстів і зосередити ресурси на аналітичних або розслідувальних матеріалах. Окремим прикладом є застосування інструментів автоматичної генерації у роботі з великими масивами статистичних даних. Якщо редакція отримує звіт із числовими показниками, система може перетворити ці дані на текстовий огляд із поясненням динаміки, порівнянням показників та виділенням ключових тенденцій. Це особливо ефективно для економічних новин, бюджетної аналітики або моніторингу соціально-економічних процесів.

Також активно використовуються інструменти для автоматичного створення заголовків та SEO-оптимізації матеріалів. Алгоритми аналізують зміст статті та пропонують варіанти заголовків із урахуванням ключових слів, частоти запитів у пошукових системах і трендів перегляду. У практичній діяльності це підвищує видимість новинного контенту у цифровому середовищі та сприяє залученню ширшої аудиторії. Ще один напрям практичного застосування — використання генеративних систем для створення чернеток інтерв'ю, аналітичних довідок або тематичних оглядів. У таких випадках алгоритм може структурувати відповіді, узагальнювати інформацію та формувати логічну послідовність викладу. Журналіст надалі доповнює матеріал власним аналізом і перевіряє точність фактів.

Серед популярних інструментів, що застосовуються у редакційній практиці, можна виділити платформи з інтегрованими мовними моделями, корпоративні рішення для автоматизації контенту та спеціалізовані системи для медіаорганізацій. Вибір інструменту залежить від масштабу редакції, рівня технічної інтеграції та вимог до безпеки даних. Важливою складовою практичного впровадження є налаштування внутрішніх правил використання таких додатків. Редакції визначають допустимі межі автоматизації, перелік матеріалів, які можна генерувати за допомогою ШІ, та рівень обов'язкової перевірки. Це дозволяє уникнути неконтрольованого поширення помилок та забезпечити відповідність журналістським стандартам. Практичні кейси також демонструють, що ефективність генеративних інструментів зростає за умови їх використання у поєднанні з людським контролем. Алгоритм може швидко сформулювати текстову основу, однак глибокий аналіз контексту, перевірка джерел і оцінка суспільної значущості залишаються функціями журналіста. У практичній площині виробництва новинного контенту використовуються різні генеративні моделі та платформи штучного інтелекту, що забезпечують автоматизоване створення текстів. Серед найбільш поширених інструментів можна виокремити:

- ChatGPT (розробник — OpenAI) — одна з найпопулярніших мовних моделей, що застосовується для генерації текстів, структуризації інформації, рерайту

матеріалів, створення чернеток новин та аналітичних оглядів. У редакційній практиці використовується як допоміжний інструмент для швидкого формування текстової основи з подальшим редакторським контролем.

- Claude (розробник — Anthropic) — генеративна модель, орієнтована на обробку великих обсягів тексту, аналіз документів та створення структурованих матеріалів. У медіасфері застосовується для опрацювання складних текстових джерел, аналітики та узагальнення інформації.
- Gemini (раніше Bard, розробник — Google) — мультимодальна модель, яка інтегрується з екосистемою Google та використовується для генерації текстів, аналізу даних і роботи з інформацією з вебджерел. У новинних платформах може застосовуватися для автоматичного створення контенту на основі актуальних пошукових даних.

2.4. Перспективи розвитку технологій штучного інтелекту в медіасфері

Розвиток технологій штучного інтелекту в медіасфері має системний і довгостроковий характер та вже сьогодні формує нову модель функціонування журналістики. У перспективі ШІ буде не лише інструментом допомоги журналістам, а й повноцінним елементом редакційної інфраструктури, який інтегрується у всі етапи виробництва новинного контенту — від збору інформації до її публікації та аналітики.

Одним із ключових напрямів розвитку є подальша автоматизація створення новин. Сучасні алгоритми вже здатні генерувати короткі інформаційні повідомлення на основі структурованих даних (спортивні результати, фінансові звіти, погодні зведення). У майбутньому ці можливості розширяться до формування більш складних журналістських матеріалів, включно з аналітичними текстами, репортажами та мультимедійними форматами. Це дозволить редакціям значно пришвидшити виробничі процеси та оперативніше реагувати на інформаційні події, особливо в умовах новинної конкуренції та цілодобового інформаційного циклу. Важливим напрямом розвитку є вдосконалення систем персоналізації контенту. Алгоритми машинного навчання аналізуватимуть поведінку користувачів, їхні інтереси та історію взаємодії з контентом, що дозволить формувати індивідуалізовані новинні стрічки. З одного боку,

це підвищує зручність споживання інформації та її релевантність для аудиторії, з іншого — створює ризики інформаційної ізоляції, коли користувачі отримують обмежений спектр думок і потрапляють у так звані «інформаційні бульбашки». Це актуалізує потребу в регулюванні алгоритмів рекомендацій та впровадженні принципів прозорості їхньої роботи. Окремий перспективний напрям пов'язаний із розвитком технологій автоматизованої перевірки інформації. ШІ-системи дедалі активніше використовуються для фактчекінгу, виявлення маніпуляцій, аналізу джерел та ідентифікації фейкових новин. У майбутньому такі інструменти можуть стати стандартною частиною редакційних процесів, забезпечуючи додатковий рівень контролю якості контенту. Водночас повна автоматизація перевірки інформації є малоімовірною, оскільки журналістський контекст, інтерпретація фактів і оцінка джерел потребують людської експертизи. Також важливим трендом є розвиток генеративних моделей, які здатні створювати не лише текстовий, а й візуальний, аудіо- та відеоконтент. Це відкриває нові можливості для мультимедійної журналістики, але одночасно посилює ризики появи дезінформації, зокрема deepfake-контенту. У зв'язку з цим зростає роль етичних стандартів, редакційних політик та правового регулювання використання штучного інтелекту в медіа.

Таким чином, перспективи розвитку штучного інтелекту в медіасфері характеризуються подвійною природою: з одного боку, вони сприяють підвищенню ефективності, швидкості та якості журналістської роботи, а з іншого — формують нові виклики, пов'язані з етикою, достовірністю інформації та впливом алгоритмів на суспільне сприйняття реальності. Саме тому подальший розвиток ШІ в медіа потребує збалансованого підходу, який поєднує технологічні інновації з професійними журналістськими стандартами.

2.5 Як українське законодавство регулює результати, створені штучним інтелектом

Чи може штучний інтелект на законних підставах отримувати доступ до даних, на яких він навчається для створення нового контенту?

У європейському праві це питання частково врегульоване Директивою Європейського парламенту та Ради про авторське право і суміжні права на Єдиному цифровому ринку. Її стаття 4 передбачає можливість відтворення та вилучення матеріалів, що перебувають у вільному та законному доступі, з метою текстового та дата-майнінгу. Це означає, що використання великих масивів даних для навчання систем штучного інтелекту загалом допускається і не розглядається як порушення авторського права в межах ЄС.

У Сполучених Штатах Америки діє доктрина добросовісного використання (fair use), яка визначає правомірність використання захищених авторським правом матеріалів. Відповідно до неї, копіювання творів, зокрема для створення цифрових бібліотек або підготовки навчальних наборів даних, може визнаватися законним, якщо така копія виконує іншу функцію, ніж оригінал і не замінює його на ринку. Саме тому навчання ШІ на подібних матеріалах часто вважається допустимим.

У цілому, аналіз захищеного авторським правом контенту з відкритих інтернет-джерел для тренування моделей штучного інтелекту не прирівнюється автоматично до порушення авторських прав. Водночас правове регулювання відрізняється залежно від юрисдикції, тому важливо враховувати, під дію яких законів підпадає конкретний об'єкт авторського права, що використовується для навчання ШІ.

Чи може штучний інтелект виступати автором створених ним творів?

ШІ не може бути визнаний суб'єктом авторського права щодо створених зображень, відео чи інших результатів генерації. Це пояснюється тим, що система авторського права традиційно поширюється виключно на фізичних осіб та результати їхньої творчої діяльності. [11]

Водночас існують виняткові ситуації, коли авторське право на результат, отриманий за допомогою ШІ, може виникати у людини. Це можливо тоді, коли людина бере активну участь у процесі створення контенту: не лише задає параметри для генерації або обирає вихідні матеріали, але й здійснює подальше творчо значуще редагування результату. Таке регулювання закріплене у статті 33 Закону України «Про авторське право і

суміжні права», де зазначено, що твори, створені фізичними особами з використанням комп'ютерних технологій, не вважаються автоматично неоригінальними об'єктами, згенерованими програмою.

Наприклад, якщо користувач формує запит до ШІ та згодом творчо доопрацьовує отриманий результат, він може претендувати на авторство.

Проте в кожному конкретному випадку постає питання, чи має внесений людський вклад ознаки творчості. Навіть незначні зміни, як-от додавання пунктуації, можуть або не впливати на оригінальність твору, або суттєво її змінювати — залежно від контексту. Якщо втручання людини формує новий творчий результат, вона може бути визнана автором.

Водночас, наразі чітких універсальних критеріїв визначення оригінальності наразі не встановлено. У практиці зазвичай враховується наявність новизни та інтелектуального внеску автора, однак оцінка таких критеріїв часто є предметом судових спорів.

Європейський суд з прав людини розглядав справу «Centrum för rättvisa проти Швеції» (заява № 35252/08), яка стосувалася автоматизованого перехоплення електронних сигналів.

Заявник зазначав, що у своїй професійній діяльності регулярно обмінюється повідомленнями з фізичними та юридичними особами в Швеції та за її межами через електронну пошту, телефон і факс. Він висловлював занепокоєння щодо можливого перехоплення його комунікацій системами радіоелектронної розвідки, які працюють в автоматизованому режимі та орієнтовані на відбір певних сигналів.

ЄСПЛ визнав, що використання автоматизованих систем розвідки може негативно впливати на право на приватність. Водночас суд дійшов висновку, що такі механізми є важливими для забезпечення національної безпеки. У підсумку було зазначено, що відповідна система не містить суттєвих структурних недоліків і достатньою мірою адаптована для мінімізації ризиків втручання у приватне життя та компенсує брак прозорості.

РОЗДІЛ III

РОЗРОБКА РЕДАКЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЗМІ

3.1. Аналіз українських інтернет-видань щодо політики з використання штучного інтелекту

Перед проектом розробки Редакційної політики з використання інструментів на основі штучного інтелекту у журналістській діяльності, попередньо було проведено дослідження на наявність такої редакційної політики в українських онлайн-виданнях . Результати дослідження показали, що лише одне з 10 онлайн-видань має редакційну політику з використання штучного інтелекту у журналістській діяльності. Проте, у сучасних умовах кожне друге видання використовує у своїй діяльності інструменти на основі штучного інтелекту.

Зокрема, результати дослідження показали, що видання дуже часто використовують ШІ для генерації стилізованих фото до матеріалів. Деякі видання все-таки макрують контент згенерований штучним інтелектом (фото, відео, тощо), однак деякі медіа намагаються приховати використання ШІ в матеріалах. Подібні дії можуть

викликати хибне уявлення у читача про подію. Оскільки людина не попереджена, що наприклад згенероване штучним інтелектом. Тому редакційна політика з використання ШІ має на меті превентивний характер, щоб запобігти поширенню завідомо неправди, або перекрученої інформації.

Для очного прикладу було взято Політику ШІ Української правди.

В ній йдеться про те, що УП не використовує ШІ у текстах, але лише для формування заголовків, які відбирає редактор та постів у мережі. Також, йдеться про те, що усі авторські права на об'єкти створені або оброблені ШІ, належать Українській правді. Загалом, вся Політика ШІ зводиться до того, що начебто видання ШІ не використовує.

Рис.3.1. Політика ШІ, Українська правда

Рис.3.1. Політика ШІ, Українська правда

3.2. Проєкт редакційної політики (Instruction Manual) щодо використання AI-інструментів для генерації та перевірки новин у редакційній діяльності
Проєкт редакційної політики щодо використання AI-інструментів у виробництві новин

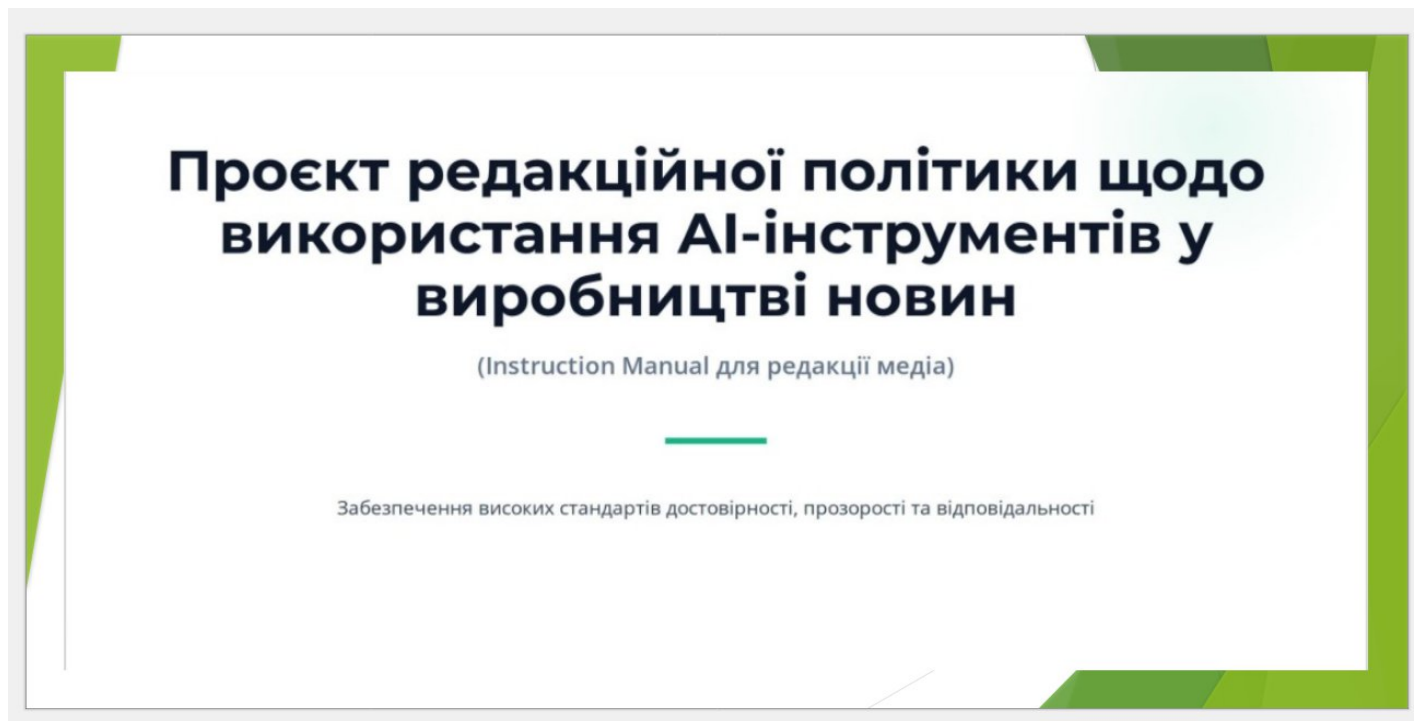

Рис. 3.2 Редакційна політика з використання ШІ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Ця редакційна політика визначає правила, принципи та процедури використання інструментів штучного інтелекту (AI) у процесі створення, редагування та перевірки журналістських матеріалів.

Використання AI у медіа відкриває нові можливості для оптимізації редакційних процесів, прискорення обробки інформації та аналізу великих масивів даних. Водночас застосування таких технологій потребує чіткого регламентування.

Рис. 3.3 Редакційна політика з використання ШІ

2. МЕТА ВПРОВАДЖЕННЯ AI-ІНСТРУМЕНТІВ

Ефективність

Оптимізація підготовки матеріалів та автоматизація рутинних операцій (транскрипція, аналіз даних).

Перевірка

Покращення процесів фактчекінгу, перевірки джерел та аналізу інформаційних потоків.

Роль журналіста

AI розглядається виключно як допоміжний інструмент, а не як заміна журналістської роботи.

Рис. 3.4 Редакційна політика з використання ШІ

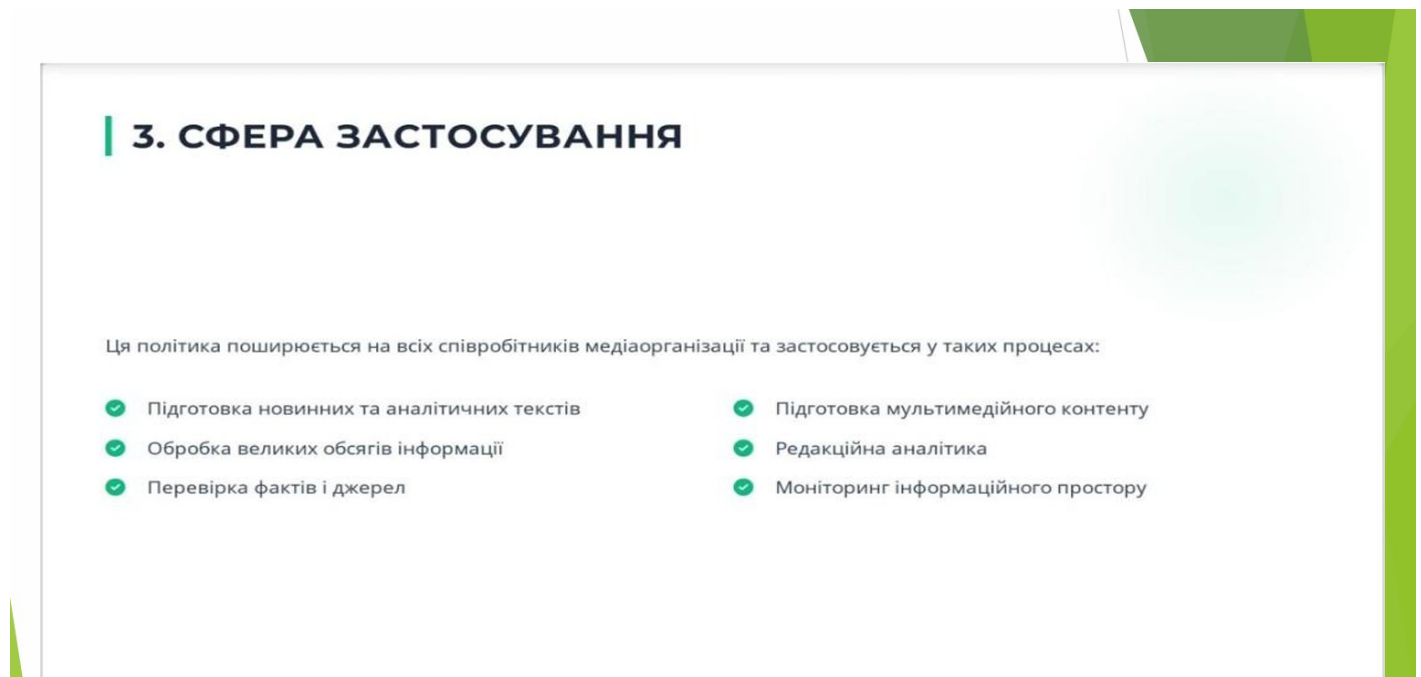

Рис. 3.5 Редакційна політика з використання ШІ

4. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ

Принцип людського контролю

Жоден матеріал не може бути опублікований без перевірки людиною. Остаточне рішення приймає редактор.

Принцип достовірності

AI не повинен знижувати рівень точності. Усі факти, цифри та цитати повинні бути перевірені журналістом.

Принцип прозорості

Редакція забезпечує відкритість. Значна роль AI у створенні матеріалу може бути зазначена у примітках.

Рис. 3.6 Редакційна політика з використання ШІ

Принцип етичності

AI-інструменти не можуть використовуватися для створення маніпулятивного, дискримінаційного або неправдивого контенту.

Принцип відповідальності

Редакція несе повну відповідальність за опублікований контент незалежно від методів його створення.

Рис. 3.7 Редакційна політика з використання ШІ

5. ГЕНЕРАЦІЯ ТЕКСТУ

Допускається використання AI для:

- ✓ Підготовки чернеток та структур текстів
- ✓ Узагальнення великих матеріалів
- ✓ Формування заголовків та підзаголовків
- ✓ Аналізу статистичних даних

Забороняється автоматична публікація без контролю!

Рис. 3.8 Редакційна політика з використання ШІ

6. ВИКОРИСТАННЯ AI У ФАКТЧЕКІНГУ

AI може застосовуватися для допоміжної перевірки:

- ✓ Аналіз інформації у відкритих джерелах
- ✓ Перевірка статистичних даних
- ✓ Пошук першоджерел
- ✓ Виявлення суперечностей у текстах

Результати AI — лише попередній аналіз. Остаточна перевірка — за журналістом.

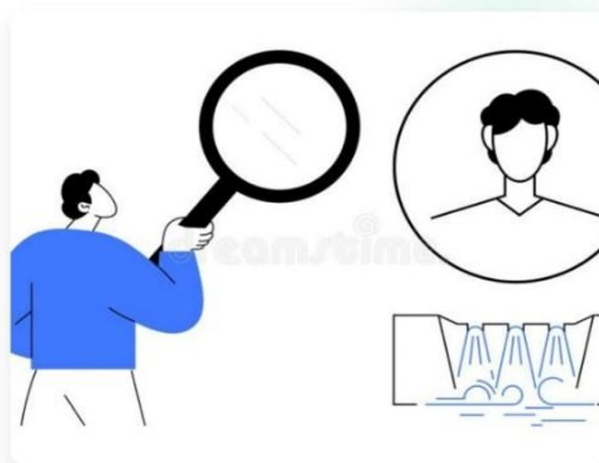

Рис. 3.9 Редакційна політика з використання ШІ

7. КОНКРЕТНІ AI-ІНСТРУМЕНТИ

ChatGPT

Створення чернеток, аналіз інформації та структурування матеріалів.

Claude

Глибокий аналіз текстових даних та робота з великими контекстами.

Gemini

Інтегрований пошук та мультимодальна генерація контенту.

Рис. 3.10 Редакційна політика з використання ШІ

8. РИЗИКИ ТА ЇХ МІНІМІЗАЦІЯ

Ризик	Заходи мінімізації
Неточна або вигадана інформація	Обов'язкова редакторська перевірка та фактчекінг
Алгоритмічна упередженість	Регулярний аудит використання та навчання персоналу
Порушення конфіденційності	Внутрішні правила роботи з даними

Рис. 3.11 Редакційна політика з використання ШІ

9. НАВЧАННЯ СПІВРОБІТНИКІВ

Програма навчання включає:

- ✓ Основи роботи генеративних моделей
- ✓ Методи перевірки інформації (AI-factcheck)
- ✓ Етичні аспекти використання AI
- ✓ Правила відповідального використання

Рис. 3.12 Редакційна політика з використання ШІ

10. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

Політика є внутрішнім документом та оновлюється відповідно до розвитку технологій.

Мета: Відповідальність та Прозорість

Забезпечення етичного використання штучного інтелекту в журналістиці.

Рис. 3.13 Редакційна політика з використання ШІ

(Instruction Manual для редакції медіа)

1. Загальні положення

Ця редакційна політика визначає правила, принципи та процедури використання інструментів штучного інтелекту (AI) у процесі створення, редагування та перевірки журналістських матеріалів. Документ розроблений з метою забезпечення високих стандартів достовірності, прозорості та відповідальності під час застосування технологій автоматизованої обробки інформації.

Використання AI у медіа відкриває нові можливості для оптимізації редакційних процесів, прискорення обробки інформації та аналізу великих масивів даних. Водночас застосування таких технологій потребує чіткого регламентування, оскільки автоматизовані системи можуть допускати помилки, відтворювати упередження або створювати контент без належного контексту.

Ця політика встановлює баланс між технологічною ефективністю та професійними стандартами журналістики, забезпечуючи, щоб остаточною відповідальність за зміст новинного матеріалу залишалася за журналістом та редактором.

2. Мета впровадження AI-інструментів у редакції

Основною метою використання AI-інструментів є підвищення ефективності редакційної роботи без порушення журналістських стандартів.

Застосування технологій штучного інтелекту спрямоване на:

- оптимізацію процесу підготовки новинних матеріалів;
- автоматизацію рутинних операцій (транскрипція, аналіз даних, структурування тексту);
- підвищення швидкості обробки інформації;
- покращення процесів фактчекінгу та перевірки джерел;
- аналіз інформаційних потоків та тенденцій у медіапросторі.
- при цьому AI-інструменти розглядаються виключно як допоміжний інструмент, а не як заміна журналістської роботи.

3. Сфера застосування

Ця редакційна політика поширюється на всіх співробітників медіаорганізації, які залучені до створення, редагування та поширення інформаційного контенту.

Вона застосовується у таких процесах:

- підготовка новинних матеріалів;
- створення аналітичних текстів;
- обробка великих обсягів інформації;
- перевірка фактів і джерел;
- підготовка мультимедійного контенту;
- редакційна аналітика та моніторинг інформаційного простору.

4. Основні принципи використання штучного інтелекту в журналістиці

Принцип людського контролю

Жоден матеріал, створений із використанням AI-інструментів, не може бути опублікований без перевірки редактором або журналістом. Остаточне рішення щодо публікації матеріалу приймає людина.

Принцип достовірності

Використання AI не повинно знижувати рівень точності або достовірності інформації. Усі факти, цифри, цитати та джерела повинні бути перевірені журналістом.

Принцип прозорості

Редакція прагне забезпечити відкритість щодо використання технологій штучного інтелекту. У випадках, коли AI відіграє значну роль у створенні матеріалу, це може бути зазначено у редакційних примітках або внутрішній документації.

Принцип етичності

AI-інструменти не можуть використовуватися для створення маніпулятивного, дискримінаційного або неправдивого контенту.

Принцип відповідальності

Редакція несе повну відповідальність за опублікований контент незалежно від того, чи використовувалися AI-інструменти під час його створення.

5. Використання AI для генерації текстового контенту

У редакційній практиці допускається використання AI-інструментів для створення чернеток новинних матеріалів, структуризації тексту або формування коротких інформаційних повідомлень.

AI може застосовуватися для:

- підготовки коротких інформаційних довідок;
- узагальнення великих текстових матеріалів;
- формування структур новинних текстів;
- підготовки заголовків або підзаголовків;
- аналізу статистичних даних.

Водночас забороняється автоматична публікація матеріалів, створених AI, без редакторського контролю.

6. Використання AI у процесі фактчекінгу

AI-інструменти можуть застосовуватися для допоміжної перевірки фактів, зокрема для:

- аналізу інформації у відкритих джерелах;
- перевірки статистичних даних;
- пошуку першоджерел інформації;
- виявлення суперечностей у текстах.

Однак результати автоматичної перевірки повинні розглядатися лише як попередній аналітичний матеріал. Остаточна перевірка фактів здійснюється журналістом або редактором.

7. Використання конкретних AI-інструментів у редакції

У редакційній роботі можуть використовуватися різні інструменти штучного інтелекту залежно від потреб журналістів.

Інструменти генерації текстів, або фото:

- ChatGPT
- Claude
- Gemini

Ці інструменти можуть використовуватися для створення чернеток текстів, аналізу інформації або формування структур матеріалів.

8. Ризики використання AI та способи їх мінімізації

Використання AI у медіа пов'язане з низкою ризиків, серед яких:

- можливість генерації неточної або вигаданої інформації;
- алгоритмічна упередженість;
- залежність редакції від технологічних платформ;
- потенційні порушення конфіденційності даних.

Для мінімізації цих ризиків редакція впроваджує:

- обов'язкову редакторську перевірку матеріалів;
- регулярний аудит використання AI-інструментів;
- внутрішні правила роботи з даними;
- навчання журналістів роботі з AI.

9. Навчання співробітників редакції

Редакція забезпечує регулярне навчання журналістів щодо використання AI-інструментів. Таке навчання включає:

- основи роботи генеративних моделей;
- методи перевірки інформації;
- етичні аспекти використання AI;
- правила відповідального використання технологій.

10.3. Заключні положення

Редакційна політика використання AI-інструментів є внутрішнім документом медіаорганізації та може оновлюватися відповідно до розвитку технологій та змін у журналістській практиці. Основною метою цієї політики є забезпечення відповідального, прозорого та етичного використання штучного інтелекту в журналістиці.

ВИСНОВКИ

Під час проведеного дослідження було встановлено, що штучний інтелект стає ключовим елементом сучасних редакційних процесів, який здатний формувати підхід до створення, обробки та поширення новинного контенту. Інтеграція AI-технологій у роботу медіа дозволяє автоматизувати рутинні завдання, скоротити час на підготовку матеріалів та підвищити оперативність публікацій. При цьому роль журналіста не знижується, а змінюється: професіонали зосереджуються на аналітичній обробці даних, перевірці фактів, редагуванні матеріалів та прийнятті стратегічних рішень, використовуючи ШІ як інструмент підтримки. Аналіз сучасних технологій показав, що серед ключових інструментів, що застосовуються у журналістиці, особливе значення мають генеративні моделі, алгоритми обробки природної мови, системи комп'ютерного зору та персоналізації контенту. Генеративні моделі дозволяють створювати текстовий контент на основі структурованих даних, формувати аналітичні огляди та підсумкові матеріали, значно скорочуючи час підготовки новин. NLP-технології дають змогу системам аналізувати тексти, визначати ключові теми, виявляти тональність та логічні зв'язки у повідомленнях. Дослідження показало, що використання AI у журналістиці відбувалося поступово, починаючи з автоматизації шаблонних текстів, таких як фінансові звіти чи спортивні підсумки, і до інтеграції складних генеративних систем у редакційні процеси. Розвиток технологій машинного навчання, нейронних мереж та алгоритмів глибокого навчання дозволив створювати системи, здатні аналізувати великі обсяги даних, прогнозувати тенденції, а також

автоматично формувати тексти високої якості. Сучасні медіа активно використовують ці алгоритми для прискорення виробничих циклів, поліпшення точності фактів та підвищення аналітичного потенціалу редакцій.

Водночас дослідження виявило низку ризиків, пов'язаних із автоматизацією медіавиробництва. Одним із найважливіших є феномен «галюцинацій» ШІ, коли система може генерувати недостовірну або вигадану інформацію. Це потребує обов'язкового контролю редактора на всіх етапах створення матеріалів. Також виявлено проблему алгоритмічної упередженості, коли автоматизовані системи, навчені на історичних даних, можуть відтворювати соціальні чи культурні перекоси, що призводить до потенційного викривлення інформаційного контенту.

Технологічна залежність від конкретних платформ та ризики безпеки даних користувачів також вимагають уваги редакцій, особливо у контексті конфіденційності та дотримання законодавчих норм. Практичне дослідження показало ефективність впровадження внутрішніх політик використання AI, таких як розробка редакційних інструкцій або Instruction Manual. Такі документи регламентують використання генеративних інструментів для створення текстів, алгоритмів перевірки фактів та систем персоналізації. Вони включають перелік дозволених AI-інструментів, наприклад ChatGPT, Claude або Gemini, визначають стандарти редакторського контролю, а також регламентують відповідальність журналістів і редакторів за достовірність та етичність матеріалів. Розробка таких документів дозволяє поєднати технологічну ефективність із дотриманням журналістських стандартів та корпоративної етики. Аналізуючи перспективи розвитку штучного інтелекту у медіа, варто зазначити, що майбутнє пов'язане з удосконаленням генеративних моделей, інтеграцією мультимодальних технологій (поєднання тексту, зображень і відео), розвитком систем аналітики та персоналізації, а також формуванням нормативних стандартів, які визначатимуть прозорість алгоритмів та відповідальність за автоматизовані рішення. Це відкриває нові можливості для редакцій у формуванні стратегій контенту, прогнозуванні інтересів аудиторії та підвищенні конкурентоспроможності медіаорганізацій. Отже, дослідження доводить, що ефективне

застосування штучного інтелекту у журналістиці можливе лише за умови поєднання технологічних інновацій із професійною експертизою журналістів. Баланс між автоматизацією та контролем з боку редакції забезпечує високу якість контенту, зменшує ризики поширення недостовірної інформації та сприяє формуванню довіри аудиторії. Крім того, інтеграція AI у редакційні процеси дозволяє медіаорганізаціям оперативно реагувати на зміни інформаційного середовища та підтримувати високі стандарти журналістики у цифрову епоху. Поки суспільство сперечається ШІ друг чи ворог, в цей час технології штучного інтелекту розвиваються дуже стрімко. З огляду на вище в укладено можна запевнити, що ШІ є хорошим помічником, але під пильним наглядом людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Шевченко А. І., Барановський С. В., Білокобильський О. В., Бодянський Є. В., Бомба А. Я. Стратегія розвитку штучного інтелекту в Україні : монографія / за заг. ред. А. І. Шевченка. — Київ : ІПШ, 2023. — 305 с.
https://doi.org/10.15407/development_strategy_2023
2. Shevchenko V. Використання штучного інтелекту в редакційній роботі світових та українських медіа // Вісник Книжкової палати. — 2025. Вплив штучного інтелекту на розвиток медіаграмотності: аналітичний звіт. — 2024. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://eba.com.ua/novyj-zvit-cms-doslidzhuye-vplyv-zakonu-yes-pro-shtuchnyj-intelekt-na-krayiny-tssye/>
3. Українська правда: новини онлайн про Україну. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/>
4. Інститут масової інформації. Баги, експерименти та етика: як українські редакції залучають ШІ-інструменти. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://imi.org.ua/monitorings/bagy-eksperymenty-ta-etyka-yak-ukrayinski-redaktsiyi-zaluchayut-shi-instrumenty>
5. Інститут масової інформації. Опитування: 22% українських редакцій використовують ШІ на постійній основі. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://imi.org.ua/news/opytuvannya-imi-22-ukrayinskyh-redaktsij-vykorystovuyut-shtuchnyj-intelekt-na-postijnij-osnovi-i62243>
6. Нановська В. Де журналісти можуть залучити штучний інтелект — кейси світових видань // Медіамейкер. [Електронний ресурс] Режим доступу:

<https://mediamaker.me/de-zhurnalisty-mozhut-zaluchyty-shtuchnyj-intelekt-kejsy-svitovyh-vydan-4797/>

7. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. — Т. 36 (75), № 4, 2025. — С. 304–314. DOI: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2025.4.2/48>

8. Кузьмін М. Медіапрактика: роботи у журналістиці. Як штучний інтелект змінює журналістику // Медіакритика. — 2025. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://mediakrytyka.lnu.edu.ua/novi-tehnologii-media/roboty-u-zhurnalistytsi-yak-shtuchnyy-intelekt-zminyuye-zhurnalistyku-i-chy-zmozhe-vin-zaminyty-zhurnalistiv.html>

9. Горбачук Р. The Guardian: «ChatGPT вміло вигадує наші статті, що з цим робити?» // Дзеркало тижня. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://zn.ua/ukr/TECHNOLOGIES/the-guardian-chatgpt-vmilo-vihaduje-nashi-statti-shcho-z-tsim-robiti.html>

10. Мирська Ю. The New York Times заборонила використання своїх матеріалів для навчання ШІ // SPEKA. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://speka.media/the-new-york-times-zaboronila-vikoristannya-svogo-kontentu-dlya-navcannya-si-9xjkdv>

11. Ковальова М. Штучний інтелект у медіа: переваги та ризики автоматизованого контенту. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.thelede.media/management/2021/02/22/2517/>

12. Петрів О. Штучний інтелект та авторське право. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://cedem.org.ua/analytics/shtuchnyi-intelekt-avtorske-pravo/>

13. Сісяк П. Штучний інтелект – революція, надія чи утопія? [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.imena.ua/blog/ai-revolution/>